

מערך שיעור בנושא התנדבות

מתאים לגילאי בית הספר היסודי כיתות ד-ו

רקע:

מערך זה נכתב על ידי צוות המועצה הישראלית להתנדבות, לרגל יום ההתנדבות הבינלאומי. יום ההתנדבות הבינלאומי, אשר מצוין מדי שנה ב-5 בדצמבר, הוא יום חג עולמי שמטרתו להכיר ולהוקיר את המתנדבים ברחבי העולם. ביום זה אנו חוגגים את רוח הנתינה והעזרה, את הערכים של שיתוף פעולה וסולידריות, ואת ההשפעה האדירה של אנשים שפועלים מתוך רצון טוב לשפר את חייהם של אחרים. יום זה מדגיש את החשיבות של מעשים קטנים כגדולים, וכיצד כל אחד מאיתנו יכול להיות חלק משינוי חיובי בעולם.

מדוע חשוב לחנך להתנדבות מגיל צעיר?

חינוך להתנדבות מגיל צעיר הוא מפתח לטיפוח דור שמאמין ביכולתו להשפיע. כאשר ילדים נחשפים לערכים של עזרה לזולת, נתינה וקהילתיות, הם לא רק לומדים להיות אנשים טובים יותר, אלא גם מפתחים מיומנויות משמעותיות שיכולות ללוות אותם לאורך חייהם. בין היתר, ילדים לומדים:

- אמפתיה: היכולת להבין ולהרגיש את צרכיהם ורגשותיהם של אחרים.
- אחריות חברתית: ההבנה שהם חלק מקהילה ושיש להם תפקיד פעיל בחיזוקה.
- שיתוף פעולה ועבודת צוות: דרך פעילויות התנדבותיות, ילדים מגלים את החשיבות של עבודה משותפת כדי להשיג מטרות גדולות.
- ביטחון עצמי: כשהם רואים את ההשפעה החיובית של מעשיהם, הילדים מתחזקים ומאמינים ביכולתם להוביל שינוי.

יום ההתנדבות הבינלאומי הוא הזדמנות מצוינת לפתוח בפני הילדים את הדלת לעולם של נתינה ועשייה, ולהראות להם שיחד, גם מעשים קטנים יכולים ליצור שינוי גדול. באמצעות שיעור זה, אנו לא רק חוגגים את היום החשוב הזה, אלא גם מטפחים את היסודות לעתיד טוב יותר – לילדים עצמם ולחברה כולה.

מטרות:

- היכרות עם מושג ההתנדבות וחיבור המושג לחיי היום-יום של התלמידים באמצעות דוגמאות מעשיות המתאימות לגילם
- הבנת החשיבות של התנדבות, תוך הדגשת הערכים העומדים מאחורי התנדבות והמחשת תרומתה לשיפור איכות החיים של כלל חברי הקהילה
- טיפוח מוטיבציה לפעולה ויצירת תחושת מסוגלות לקחת חלק בפעילות התנדבותית בהווה או בעתיד

קישורים חשובים:

- קישור [למצגת](#) המלווה את המערך
- קישור [לאתר](#) המועצה הישראלית להתנדבות
- קישור [לאתר](#) של יום ההתנדבות הבינלאומי
- לאורך המערך שזורים קישורים נוספים לסרטונים, כתבות ומשחק.

עזרים נדרשים:

- מחשב, מקרן וחיבור אינטרנט
- סיפורי התנדבות מודפסים (נספח 1)
- 4 פוסטרים לפעילות להדפסה A3 (נספח 2)
- פתקיות דביקות (Post it)
- פוסטרים להדפסה ליצירת אוירה (נספח 3)

מבנה השיעור:

השיעור מורכב ממספר חלקים. הוא תוכנן ל-90 דקות (שיעור כפול), אך ניתן לבחור רק חלקים ממנו ולקצר. מומלץ לתלות ברחבי הכיתה, לפני תחילת השיעור, את הפוסטרים להדפסה (נספח 3), שייסעו ביצירת אוירה מתאימה לנושא השיעור.

שקפים 1-3 במצגת

חלק ראשון - תרגיל פתיחה (15 דקות)

עם תחילת השיעור, בקשו משני תלמידים להזיז את השולחנות והכסאות בכיתה לצדדים כדי ליצור חלל גדול באמצע הכיתה. הגדירו כי שני התלמידים יכולים כל אחד להשתמש רק ביד אחת כדי להזיז את הרהיטים. כשהתלמידים מתחילים להזיז את הרהיטים בקושי, עצרו אותם ושאלו את הכיתה: "מה אנחנו, כשאר הכיתה, יכולים להציע כדי להקל על המשימה שלהם?"

בזוגות, התלמידים ידונו בפתרונות שיכולים לסייע לשני התלמידים בביצוע משימתם. תגובות התלמידים עשויות לכלול:

- תלמידים נוספים יכולים לעזור להם להעביר רהיטים.
 - שני התלמידים יכולים לסייע זה לזה.
 - התלמידים יכולים לדון במטרה ולתכנן תוכנית.
- בקשו משני התלמידים שמתרגלים, לנסות את ההצעות השונות שהועלו. העזרו בשאלות בשקף 3 במצגת ובקשו מהתלמידים לענות:
- למה עזרת לחברים לכיתה?
 - מה הרגשת כשראית אותם נאבקים?
 - איך הרגשת כשעזרת להם במשימה?
 - איך את/ה חושב/ת שהם הרגישו?
 - איך התרגיל קשור להתנדבות?

הערה למחנך/מחנכת:

מטרת התרגיל היא להדגים כיצד התבוננות על אחרים, או מודעות לכך שיש אחרים שנאבקים או זקוקים לעזרה, צריכה לעורר בנו את הרצון, להושיט יד ולסייע וכאשר אנחנו מסייעים, כולם מרוויחים מכך.

הכוונה היא שהמשימה שהתלמידים מבצעים תהיה קשה. אפשרו לתלמידים שנבחרו להשלים את המשימה, כאשר שאר הכיתה צופה בהם נאבקים כדי לעשות כן. אפשרו לתלמידים שמעוניינים לסייע, אם הם מרגישים שזה הדבר הנכון לעשות.

בדיון, הקפידו לבקש לשמוע את דעותיהם של העוזרים והנעזרים ולדון בשתי נקודות המבט.

שקפים 4-5 במצגת

חלק שני - מהי התנדבות? (10 דקות)

הקרינו בכיתה את הסרטון הקצר "[מר אדישות](#)"

לאחר הצפייה בסרטון, שאלו את התלמידים:

- איך הרגשתם כלפי מר אדישות בהתחלה?
- איך הרגשתם כלפי מר אדישות בסוף?
- האם הוא נשאר מר אדישות?
- מה גרם לשינוי?
- איך הוא והאנשים סביבו הרגישו אחרי השינוי?
- מה הוא עשה בסוף ולמה?

סכמו יחד עם התלמידים והתלמידות:

התנדבות היא ההפך מאדישות. בדיוק כמו בסרטון, התנדבות מאפשרת לנו לראות את האחר, את הצורך שלו או הקושי שלו ולסייע לו ובכך, גם לסייע לעצמנו.

בואו ננסה להגדיר יחד - מהי בעצם התנדבות? (שקף 5 במצגת)

שקפים 6-10 במצגת

חלק שלישי-למה אנשים מתנדבים ואיך? (15 דקות)

נתחיל מלשאול את התלמידים:

- האם אתם מכירים מישהו או מישהי שמתנדב/ת? אם כן, היכן?
- למה לדעתכם האדם שהזכרתם מתנדב/ת?

כעת, הקרינו את שלושת הסרטונים של [נועה קירל](#), [אושרי כהן וליאור נרקיס](#) מתוך שקף 6. אחרי כל סרטון, בקשו מהתלמידים לכתוב לעצמם: למה כל אחד מהכוכבים בסרטונים מתנדב/ת ובאילו תחומים?

באמצעות שקף 7- הציגו את הסיבות שבגללן אנשים מתנדבים. שאלו את התלמידים והתלמידות האם יש לדעתם סיבות נוספות ואם כן, מה הן? הוסיפו על הלוח את כלל הסיבות להתנדבות. המסקנה: יש המון סיבות להתנדב!

באמצעות שקפים 8-10- הדגימו דרכים שונות בהן ניתן להתנדב. בקשו מהתלמידים והתלמידות לספר על דרכים נוספות שהם מכירים להתנדב. הוסיפו גם אותן לרשימה. המסקנה: יש המון דרכים להתנדב!

שקף 11

חלק רביעי- ילדים יכולים להתנדב? (20 דקות)

חלקו את הכיתה ל-4 קבוצות דיון. הדפיסו את סיפורי ההתנדבות של שתי הנערות, המצורפים בנספח 2. חלקו לשתיים מהקבוצות את הסיפור של מעיין ולשתיים מהקבוצות את הסיפור של ים.

הנחו את התלמידים, לקרוא יחד את הסיפור ולענות על השאלות שנמצאות בסופו. לאחר סיום השיח בקבוצות, אספו את התלמידים. בקשו מהקבוצות לשתף אודות הסיפורים שקראו ורשמו את התשובות שלהם לשאלות, על הלוח. שאלו את התלמידים:

- האם לדעתכם גם אתם יכולים להתנדב?
- מה יכול לעודד אתכם לצאת להתנדבות?
- מה מונע מכם לצאת?

הערה למחנך/מחנכת:

כוונתנו היא לא להפעיל על התלמידים לחץ לצאת להתנדב, אלא להראות להם כמה זה אפשרי, גם בגילם. סיפורי ההשראה של בני הנוער, נועדו לעודד אותם לראות כי בכל גיל, כאשר את/ה נחשף/ת לאי צדק, עוולה או צורך, את/ה יכול/ה לפעול כדי לתקן, לעשות ולתרום.

שקף 12

חלק חמישי-ומה אנחנו יכולים לעשות (20 דקות)

תלו ברחבי הכיתה, את הפוסטרים שבנספח מספר 2: בית הספר שלי, השכונה שלי, העיר/יישוב שלי, המדינה שלי. חלקו לכל ילד וילדה 4 פתקיות דביקות. בכל פוסטר, רשום מקום משמעותי בחייו של הילד או הילדה. בקשו מהם לרשום, עבור כל אחד מהמקומות: האם היו רוצים להתנדב שם, למי הם יכולים לעזור, ואיך.

כשיסיימו למלא את ארבעת הפתקיות, שידייקו כל פתקית על הפוסטר הרלוונטי שלה. כעת, חלקו את הכיתה ל-4 קבוצות. כל קבוצה תקבל פוסטר אחד, תקרא את הפתקים שכל הילדים כתבו ותארגן אותם לפי נושאים. הקבוצה תתבקש לכתוב סיכום של הרעיונות שהעלו הילדים ביחד. לסיום, כל קבוצה תציג את התובנות שלה ויערך דיון כיתתי:

- האם יש נושא שחזר על עצמו שחשוב לכולנו?
- אולי כדאי שנעשה יחד משהו בנושא?
- מה אנחנו יכולים לעשות?

שקף 13

חלק שישי- סיכום (10 דקות)

סכמו את השיעור באמצעות [משחק WordWall](#). במשחק 30 ריבועים עם שאלות. כל ילד בתורו, בוחר ריבוע אחד ועונה על השאלה מאחורי הריבוע. לא מתעכבים הרבה על כל שאלה, אלא עונים בהתאם למחשבה הראשונה שעולה לראש. במידה ויש יותר מ-30 תלמידים, ניתן לאפשר לאחרונים לבחור שאלה מתוך השאלות שכבר נפתחו.

סכמו את השיעור במילים שלכם, אודות יום ההתנדבות הבינלאומי והחשיבות של התנדבות לחברה הישראלית, בוודאי בשנה המורכבת אותה עברנו. הוציאו את התלמידים להפסקה מלאי השראה ורצון לפעול. בהצלחה!

המועצה הישראלית להתנדבות- מי אנחנו?

המועצה הישראלית להתנדבות היא סטארט-אפ חברתי, הפועל לקידום ההתנדבות בחברה הישראלית, באמצעות פיתוח תשתיות, מודלים, תהליכי למידה ופיתוח ידע בשדה ובאקדמיה.

המועצה הישראלית להתנדבות היא ארגון הגג של ההתנדבות והמעורבות החברתית בישראל, הארגון מסדיר, מפתח, מקדם ומוביל את התחום. המועצה פועלת לשפר את איכות ההתנדבות, להגדיל את היקפיה, לקדם פיתוח מקצועי של אנשי מקצוע בתחום וליזום תוכניות וכלים חדשניים, תוך הובלת שינוי מדיני, חברתי ותודעתי. המועצה משמשת כגוף הפיתוח של ממשלת ישראל להרחבת תשתיות ההתנדבות ופועלת יחד עם מגוון שותפים מהמגזר הציבורי, החברתי והעסקי.

מעוניינים לקבל מאיתנו חומרים נוספים?
לדעת עוד?

[הכנסו לאתר שלנו](#) או [לפייסבוק שלנו](#)
[והרשמו לקבלת עדכונים](#)

מתקשים לפתוח את אחד הקישורים? משהו
לא עובד? [שילחו לנו מייל](#) ונסייע בשמחה!

"גדלתי 200 מטר משכונת עוני. כבר מכיתה ו' הרגשתי את הצורך הפנימי לפעול"

נלקח מתוך כתבה באתר "גלובס": ["הכירו את הילדים שיהפכו את העולם שלנו לטוב יותר"](#)

כשמעין כהן (17) הייתה **בכיתה ו'** היא הבינה בפעם הראשונה מה השליחות שלה. "גדלתי בבית שמש, אמנם בשכונה 'טובה', אבל 200 מטר ממני יש שכונת עוני. אני זוכרת שהייתי עוברת שם ואומרת לעצמי שהמציאות שלנו הזויה. הרגשתי שיש לי צורך פנימי לפעול".

בכיתה ח' היא כבר התחילה לפעול. "זמתי פרויקטים וגייסתי חבר'ה. זה היה בדברים קטנים כמו לתת שי לשבועות לחיילים ולקשישים או לעשות פעילויות עבור משפחות רווחה. בכיתה ט' הצורך הלך וגבר, ככל שגדלתי הבנתי שיש לי יותר כוחות, והקמנו את עמותת 'נהנים בנועם' שהיום כבר עומד בראשה מנכ"ל בתשלום".

כשהגיעה הקורונה היא זיהתה את המצוקות הגוברות והחליטה לפעול גם בתחום הזה. "בשיא המגפה, כשכולם היו בסגר, הקמתי את 'נוער קורונה', מערך של בני נוער שעוזרים לקשישים ומשוחחים איתם. בהמשך קיבלתי כל כך הרבה הודעות מדי יום ממשפחות מרובות ילדים שאין להן מחשב או שאין להן מספיק ציוד. בהתחלה פעלנו כאינדיבידואלים ובהמשך פנינו לפרויקט בשם תמי"ד (תרומת מחשבים ידידותית) שסייע לנו. אנחנו לוקחים מחשבים ישנים, מתקנים ומשמישים אותם לטובת משפחות נזקקות. הרעיון הראשוני היה לעזור לסטודנטים מהחברה החרדית שעוברים ללמוד מרחוק, ורוצים בסופו של דבר להשתלב בשוק העבודה. אבל לצערי היה קשה להכניס להם מחשבים לבית".

איך יש לך זמן לכל זה?

"אני עובדת קשה. יש לי חברים שקמים ב-11, אני קמה לפעמים ב-4:30 בבוקר. בסוף אני רוצה גם להספיק לעשות מה שאני עושה וגם לחיות חיים רגילים ולפגוש חברים".

שאלות לדין:

- מה דעתכם על תמר?
- מה גרם לתמר לצאת ולפעול?
- מה מיוחד בפעילות של תמר?
- האם לדעתכם אפשר להתנדב בכל גיל? למה?
- מה יכול לעודד ילדים בגילכם לצאת ולהתנדב?

ים קרפ מרעננה, קיבלה את אות נשיא המדינה להתנדבות!

נלקח מתוך כתבה באתר "מיינט"

נשיא המדינה יצחק הרצוג ורעייתו, הודיעו על 12 האישים והארגונים שיקבלו השנה את אות הנשיא למתנדב. לרגל שנת ה-75 למדינת ישראל, הפרס השנה הוקדש לארגונים ויחידים שפועלים למען חינוך החוסן הישראלי ולבניית קשרים בחברה הישראלית, בין 12 הנבחרים נמצאת **ים קרפ בת ה-18 מרעננה**.

בגיל 14.5 בלבד, הקימה את מיזם "דורות של חברים" שמחבר בין בנות ובני נוער לשורדי שואה. "התחלתי להתנדב בגיל 15. מאוד רציתי להתנדב עם ניצולי שואה, אבל אמרו לי שבגלל שאני צעירה מדי אין לי אופציה כזאת. החלטתי שאם לא נותנים לי - אקים מיזם כזה בעצמי", מספרת קרפ.

מיזם "דורות של חברים", הוקם לפני כשלוש וחצי שנים על ידי ים קרפ, נכדה לניצולת שואה, ובמסגרתו נוצר קשר חזק וקבוע בין בני נוער לבין ניצולי שואה. המיזם גם כולל חלוקת טאבלטים לאזרחים הותיקים ולניצולי שואה, הדרכה כיצד להשתמש בטאבלטים, פרויקט אפית עוגות וכתובת ברכות אישיות בראש השנה לשורדי שואה, פרויקט להטמעת מכשירי שמיעה לקשישים ועוד לא מעט יוזמות.

שאלות לדיון:

מה דעתכם על ים?

מה גרם לים לצאת ולפעול?

מה מיוחד בפעילות של ים?

האם לדעתכם אפשר להתנדב בכל גיל? למה?

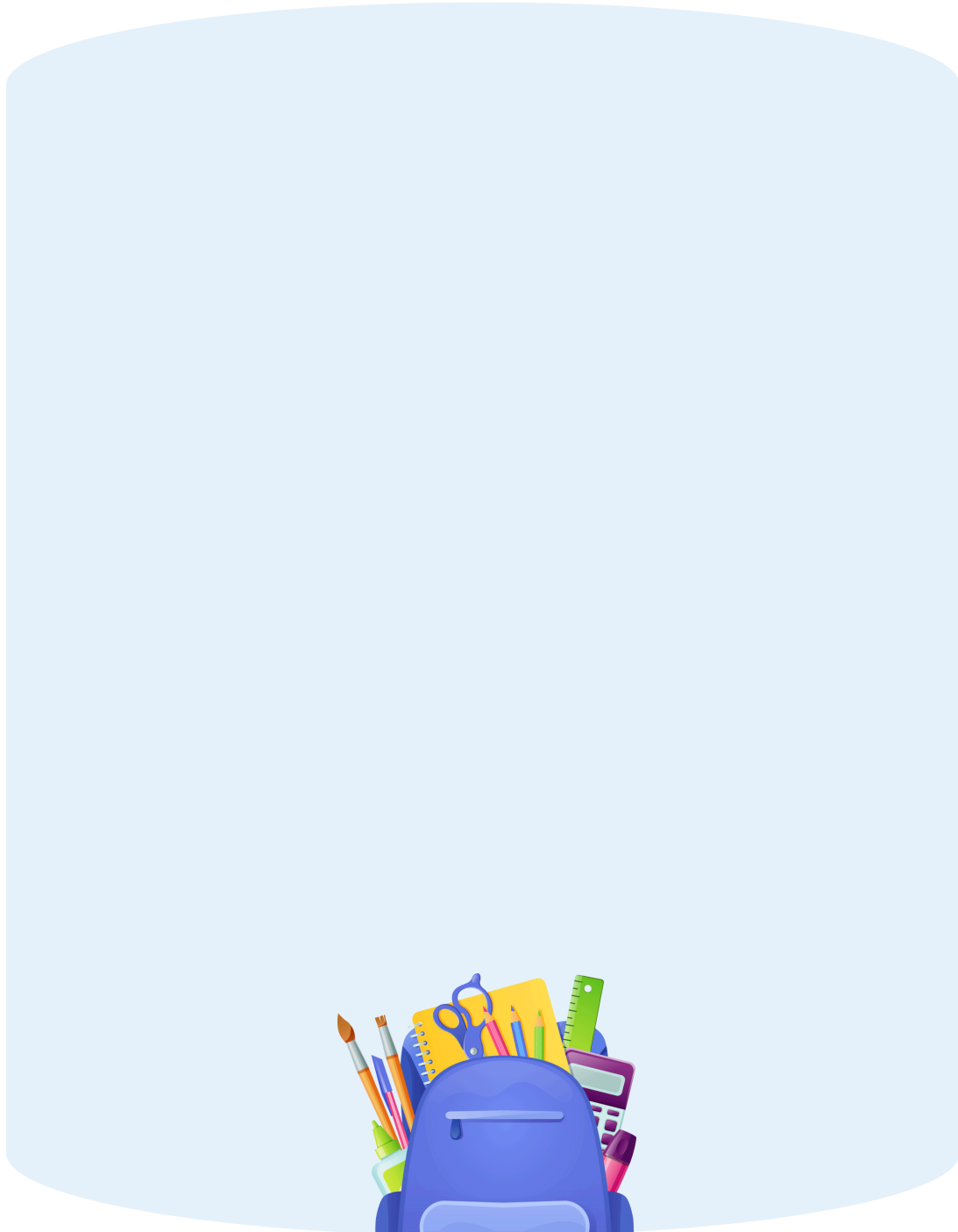
מה יכול לעודד ילדים בגילכם לצאת ולהתנדב?

נספח 2: פוסטרים לתלייה בכיתה- יש להדפיס בגודל A3

בית הספר שלי

נספח 2: פוסטרים לתלייה בכיתה- יש להדפיס בגודל A3

השכונה שלי

נספח 2: פוסטרים לתלייה בכיתה- יש להדפיס בגודל A3

העירוני שלכם

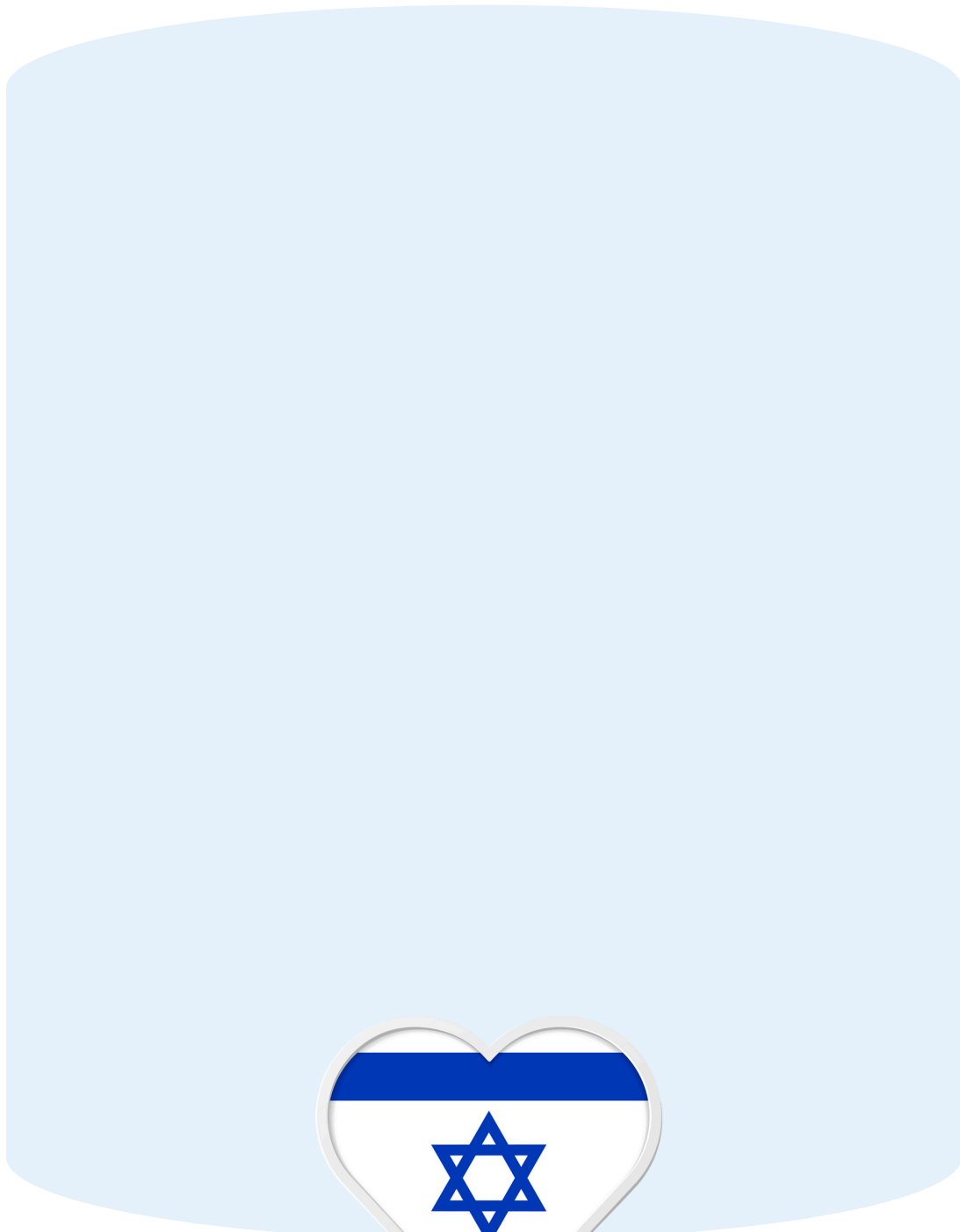

נספח 2: פוסטרים לתלייה בכיתה- יש להדפיס בגודל A3

המזינה שלי

נספח 3: פוסטרים איצירת אווירה בכיתה (לומניץ זהרפויס ב A3)

"השאלה העיקרית והדחופה ביותר של
החיים היא, מה אתה עושה למען
אחרים?"

ד"ר מרטין לותר קינג

"שתגדל, תגלה, שיש לך למעשה שתי ידיים,
האחת בשביל לעזור לעצמך, והשניה
בשביל לעזור לאחר"

"זכור כי האנשים המאושרים ביותר
הם לא אלה שמקבלים יותר,
אלא אלה שנותנים יותר"

ג'קסון בראון ג'וניור

"בכל מקום בו יש בני אדם, ישנה
הזדמנות לנחמדות ולחסד"

סנקה

"רק באמצעות נתינה תוכלו לקבל,
יותר ממה שצ'קבר קיבלתם צ'קה"

ג'ים רון

"לעולם אל תטיל ספק בכך שקבוצה
קטנה של אזרחים מתחשקים ומחויבים
יכולה לשנות את העולם"